

Pak de verborgen oogstkosten aan

Zichtbare kosten bij de oogst zijn de tarieven voor rooien en transport. De kwaliteit van het geleverde werk bepaalt hoe effectief deze uitgaven zijn, niet de tarieven. Uit het SUSY-project blijkt dat de verschillen in rooiwerk enorm zijn. Met gerichte aandacht kunt u de verborgen oogstkosten aanpakken.

De oogstkosten bestaan uit:

- kosten voor inzet van machines;
- rooiverliezen (te diep koppen, puntbreuk, verlies hele bieten);
- bietbeschadiging met extra verliezen bij bewaring;
- gevolgen van het rijden voor grond en volgende teelten.

De laatste drie factoren vormen de verborgen rooikosten. In 2006 en 2007 hebben we in totaal op 104 percelen de oogstverliezen gemeten. Gemiddeld ging 3,2 ton biet per hectare verloren bij de oogst. De totale bietverliezen (te diep koppen, puntbreuk, verlies hele bieten) varieerde enorm van 1,1 tot 9,1 ton biet per hectare. Een verschil dat overeenkomt met 1,2 ton suiker per hectare. Zonde dat zoveel gegroeide suiker en dus geld verloren gaat in het veld. Het maximale verschil betekent 280 euro per hectare. Het viel op dat er nauwelijks onderscheid was tussen de jaren en tussen grondsoorten. In tabel 1 zijn de resultaten verder uitgesplitst.

Te diep koppen

Bietverlies door te diep koppen is te beperken tot enkele euro's per hectare. De sleutel ligt in direct controleren van het kopwerk in het veld.

Puntbreuk

Puntbreuk is deels onvermijdbaar vanwege beperking van grondtarra. De gevonden puntbreuk was vaak hoger dan nodig. De belangrijkste oorzaken zijn te intensief reinigen en te hoge toerentallen van de zonnen onder relatief gunstige omstandigheden (foto 1). Met gerichte aandacht is puntbreuk fors te beperken.

Verlies hele bieten

Bij het insteken van een perceel, bij geroien en in spuitsporen gaan meestal enkele bieten verloren. Deze zijn niet meegenomen in onze metingen. Toch ging midden op het perceel gemiddeld 0,53 ton hele bieten per hectare verloren. Dat is meer dan 1.000 vrachtwagens per campagne! Er zijn twee groepen oorzaken. Allereerst het niet goed aansluiten van rooien en zaaien; ook het verkeerd doorsteken van het perceel. Daarnaast zien we technische oorzaken zoals wegspringen bij de scharen (foto 2), de aansluiting tussen scharen en zonnen, overlopen van de opvoerband en lekken in de machine door slijtage en breuk van spijlen. De laatste drie oorzaken zijn niet altijd vanaf de rooier te zien. Gelukkig zijn de grootste lekken samen snel te vinden en te verhelpen. De volhouder vindt ook de laatste lekken.

(Foto 1) Te veel puntbreuk en 'sneeuw' door een te hoog toerental van de zonnen.

(Foto 2) Beugels boven de rooischaren voorkomen dat bieten over de scharen springen en verloren gaan.

Het juiste moment is de absolute nummer één als het gaat om het maximale resultaat bij de oogst.

Tabel 1. Oogstverliezen, gemeten op 104 percelen (2006 en 2007). De waarden zijn de gemiddelden, met tussen haakjes de uitersten.

gebied	bietverlies door te diep koppen (t/ha)	puntbreuk (t/ha)	verlies aan hele bieten (t/ha)	totaal bietverlies (t/ha)	totaal bietverlies ¹ (€/ha)
zand en dal	0,7 (0,0-1,9)	1,7 (0,5-3,6)	0,4 (0,0-2,0)	2,9 (1,1-6,0)	101 (37-208)
klei en löss	0,5 (0,0-2,3)	2,3 (0,7-5,0)	0,6 (0,0-3,9)	3,3 (1,6-9,1)	116 (55-317)
Nederland	0,6 (0,0-2,3)	2,1 (0,5-5,0)	0,5 (0,0-3,9)	3,2 (1,1-9,1)	110 (37-317)

¹ Bij een bietenprijs van 35 euro per ton.

Rubriek onder verantwoordelijkheid van IRS

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400 Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgen Maassen

Gunstige omstandigheden

Rooien onder gunstige omstandigheden stapelt voordelen: minder structuurschade, minder grondtarra, minder bietverliezen, minder bietbeschadiging en daardoor minder verliezen in de bewaring. Een tot twee weken eerder rooien onder ideale omstandigheden is beter dan rooien onder slechte omstandigheden vlak voor de levering. Bij slecht weer is wachten vaak beter. Op lichte grond kan een halve dag een wereld van verschil betekenen. Op zware grond is hiervoor al snel drie dagen nodig.

Samen

Vooraf hebben teler en loonwerker ieder hun verantwoordelijkheid. De teler voor een homogeen gewas en het kiezen van de juiste omstandigheden en de loonwerker voor een goede machine met deskundige chauffeur. Tijdens de oogst is alleen een perfect resultaat te bereiken door ter plekke het oogstwerk gezamenlijk te controleren en waar nodig bij te stellen.

Bram Hanse en Frans Tijink